ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Επιστολή μελών Επιτροπών Προσφυγών σχετικά με την πρόσφατη τροπολογία για το άσυλο

Με το παρόν κείμενο οι υπογράφοντες/ουσες επιθυμούμε να τοποθετηθούμε ως μέλη των Επιτροπών Προσφυγών του Π.Δ. 114/2010, αναφορικά με τις τελευταίες εξελίξεις στη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων ασύλου.

Οι εν λόγω Επιτροπές συγκροτούνται από ένα δημόσιο υπάλληλο ως Πρόεδρο, ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και ένα μέλος που επιλέγεται από το Υπουργείο από κατάλογο που καταρτίζει η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Ε.Ε.Δ.Α.), ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας.

Αντικείμενό τους αποτελεί η εξέταση σε δεύτερο βαθμό των εκκρεμουσών προσφυγών επί αιτημάτων ασύλου που κατατέθηκαν έως την 6η Ιουνίου 2013 και απορρίφθηκαν σε πρώτο βαθμό από την έως τότε αρμόδια Ελληνική Αστυνομία.

Από τον Ιανουάριο του 2011, οπότε και ξεκίνησαν τη λειτουργία τους, έως σήμερα, ελάχιστες αποφάσεις τους έχουν αμφισβητηθεί ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου όπως προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

Λίγο μετά την κοινή δήλωση ΕΕ-Τουρκίας ανετέθη προσωρινά στις ανωτέρω Επιτροπές Προσφυγών η εξέταση των προσφυγών αιτούντων άσυλο που εισήλθαν στη χώρα από την 20η Μαρτίου 2016 κι έπειτα – ημερομηνία εφαρμογής της νομικά μη δεσμευτικής Κοινής Δήλωσης ΕΕ – Τουρκίας. Τα εν λόγω αιτήματα ασύλου είχαν κριθεί απαράδεκτα στον πρώτο βαθμό εξέτασης κατόπιν εισηγήσεων του προσωπικού του Ευρωπαϊκού Γραφείου Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) που διενεργούσε τις συνεντεύξεις στην αγγλική γλώσσα. Ο νόμος **4375/2016** όρισε τις Επιτροπές Προσφυγών του Π.Δ. 114/2010 ως το αρμόδιο όργανο να τις εξετάζει σε δεύτερο βαθμό μέχρι τη σύσταση της μόνιμης Αρχής Προσφυγών.

Με την ανάληψη των νέων καθηκόντων, το σύνολο των μελών ανταποκρίθηκε με ταχύτητα και άψογο επαγγελματισμό στις απαιτήσεις της νέας διαδικασίας παρά τις εξαιρετικά

συντμημένες προθεσμίες που προβλέπει ο νόμος.

Στις δύο συναντήσεις που έγιναν με συμβούλους του Αν. Υπ. Μεταναστευτικής Πολιτικής (στην πρώτη) και με τη συμμετοχή και του ιδίου του κου Μουζάλα (στη δεύτερη), ετέθησαν μία σειρά νομικών ζητημάτων σχετικά με μη σύννομες, κατά την κρίση ορισμένων μελών, πτυχές της διαδικασίας στον πρώτο βαθμό αλλά και σειρά ερωτημάτων για τη διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών Προσφυγών.

Πέραν όμως ζητημάτων διαδικασίας που καθόλου υποδεέστερα δεν είναι και στα οποία το Υπουργείο ανταποκρίθηκε ανεπαρκώς, το πλέον κρίσιμο ζήτημα είναι αν κατόπιν εξατομικευμένης κρίσεως, η Τουρκία μπορεί να θεωρηθεί **ασφαλής τρίτη χώρα** για κάθε αιτούντα.

Σε αυτό το ζήτημα άλλωστε έγκειται και η κρίσιμη αντίφαση ανάμεσα στη διατύπωση της νομικά μη δεσμευτικής Κοινής Δήλωσης ότι «όλοι θα επιστρέφονται στην Τουρκία» και το ίδιο το σύστημα ασύλου και τις εγγυήσεις που προβλέπει για κάθε αιτούντα. Ως προς αυτό, τονίστηκε με εμφατικό τρόπο τόσο από τους συμβούλους όσο και από τον ίδιο τον Αν. Υπ. Μεταναστευτικής Πολιτικής ότι **ως ανεξάρτητο δευτεροβάθμιο όργανο, η ανεξαρτησία μας δεν θα τεθεί σε καμία περίπτωση υπό αίρεση** προσθέτοντας βέβαια **την πολιτική βούληση απαρέγκλιτης τήρησης της Κοινής Δήλωσης.**

Παρόλα αυτά, η κοινοποίηση από πλευράς Υπουργείου προς τα μέλη των Επιτροπών μόνον της επιστολής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αναγνώριζε συνοπτικά και χωρίς νομικό συλλογισμό την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα, σε αντίθεση με πλείστες εκθέσεις που ουδέποτε κοινοποιήθηκαν, έθεσαν απ' την αρχή εν αμφιβόλω τη διάθεση της πολιτικής ηγεσίας να μην επέμβει στην ανεξαρτησία της κρίσης των Επιτροπών Προσφυγών.

Δύο περίπου μήνες μετά τη δημοσίευση του **ν. 4375/2016** και δυνάμει της από **16/06/2016** ψηφισθείσας τροπολογίας, οι Επιτροπές Προσφυγών έπαψαν να είναι αρμόδιες για τις εν λόγω προσφυγές, η εξέταση των οποίων ανατέθηκε στις νέες «Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών», οι οποίες θα απαρτίζονται από δύο δικαστικούς λειτουργούς και ένα μέλος υποδεικνυόμενο από την Ύ.Α./Ο.Η.Ε., ή εναλλακτικά σε περίπτωση αδυναμίας της τελευταίας να υποδείξει έγκαιρα μέλος, την Ε.Ε.Δ.Α.

Μάλιστα, όπως αναφέρεται ρητά στη σχετική τροπολογία:

«Με την επερχόμενη τροποποίηση ενισχύεται ο δικαιοδοτικός χαρακτήρας των

Επιτροπών και μεγιστοποιείται το δικαίωμα εννόμου προστασίας των προσφευγόντων, καθώς τα αιτήματά τους θα κρίνονται από τα νέα δικαιοδοτικά όργανα με αυξημένες εγγυήσεις αμεροληψίας και ανεξαρτησίας».

Τι μεσολάβησε, λοιπόν, και θεωρήθηκε ξαφνικά ότι η εξέταση των συγκεκριμένων προσφυγών έπρεπε να περάσει σε άλλα χέρια και να υπονοείται πως οι Επιτροπές Προσφυγών του Π.Δ. 114/2010 είχαν μειωμένες εγγυήσεις αμεροληψίας και ανεξαρτησίας;

Αυτό που μεσολάβησε είναι ότι κατατέθηκε ένα πλήρως αιτιολογημένο νομικό σκεπτικό σε δεκάδες αποφάσεις που εκδόθηκαν μετά από εξατομικευμένη κρίση, το οποίο όμως δεν εναρμονίζεται με το στόχο των μαζικών επαναπροωθήσεων στην Τουρκία.

Οι Επιτροπές δεν κατέληξαν σε αυτές τις αποφάσεις επειδή τα μέλη τους δρουν με **«ιδεολογικά κριτήρια»,** όπως γράφτηκε στον Τύπο, ή επειδή δεν είναι αρκετά **«ουδέτερα»** καθώς προέρχονται από την «κοινωνία των πολιτών» (υπενθυμίζουμε εδώ ότι την τελική επιλογή μελών από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α. κάνει ο αρμόδιος Υπουργός ενώ η Υ.Α./Ο.Η.Ε. αποτελεί διεθνή οργανισμό που υποδεικνύει μέλη κατόπιν εξειδικευμένων εξετάσεων).

Οι Επιτροπές Προσφυγών και τα μέλη τους, έχοντας εξετάσει χιλιάδες υποθέσεις από το 2011, βάσισαν και αυτή τη φορά την κρίση τους σε δημοσιευμένες εκθέσεις διεθνών φορέων και οργανισμών, όπως η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, η Υ.Α./Ο.Η.Ε., το ECRE, το Human Rights Watch, η Διεθνής Αμνηστία κ.α., οι οποίες λαμβάνονται επίσης υπόψη στο σκεπτικό αποφάσεων ευρωπαϊκών δικαιοδοτικών οργάνων, όπως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από το κατεπείγον και το σκεπτικό της κατάθεσης της τροπολογίας καθίσταται προφανές ότι το Υπουργείο προτίμησε να αποσπάσει την αρμοδιότητα που δύο μήνες πριν είχε επιλέξει να αναθέσει στις Επιτροπές επειδή οι αποφάσεις τους δεν εναρμονίστηκαν με το πλαίσιο της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας. Κάτι τέτοιο θίγει το επαγγελματικό μας κύρος ως νομικών και κοινωνικών επιστημόνων, εξειδικευμένων ακαδημαϊκά και επαγγελματικά σε ζητήματα ασύλου και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μάλιστα, μετά την έκδοση των πρώτων αποφάσεων, ενδεικτική είναι η δήλωση του Αν. Υπουργού Μεταναστευτικής Πολιτικής στο διεθνή τύπο ότι αυτές αντίκεινται σε όλες τις

κατευθυντήριες οδηγίες της Υ.Α./Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες (The Guardian, 20/05/2016). Προφανώς και κάτι τέτοιο δεν ισχύει, αλλά αν αυτή είναι η άποψη του Υπουργείου, πραγματικά είναι απορίας άξιο το γεγονός ότι δεν ασκήθηκε αίτηση ακύρωσης από τον αρμόδιο Υπουργό κατά των αποφάσεων των Επιτροπών, όπως ρητά προβλέπεται στη νομοθεσία.

Η αλλαγή της σύνθεσης των αρμόδιων Επιτροπών με νομοθετική ρύθμιση και όχι η δικαστική εξέταση και επίλυση των σοβαρών νομικών ζητημάτων που έχουν ανακύψει (που άλλωστε θα δέσμευε νομικά τις Επιτροπές όποια κι αν ήταν η σύνθεσή τους) επιβεβαιώνουν ότι η κίνηση αυτή δεν έγινε επειδή το σκεπτικό των αποφάσεων ήταν ελλιπές ή αναιτιολόγητο, αλλά γιατί έθεσε εν αμφιβόλω τους πολιτικούς σχεδιασμούς του Υπουργείου.

Η διαχείριση νομικών ζητημάτων με βάση πολιτικές σκοπιμότητες θέτει πολλά ερωτηματικά για το μέλλον του συστήματος ασύλου στην Ελλάδα, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αρχής του κράτους δικαίου. Για εμάς, καθίσταται εμφανές ότι η εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας είναι ασύμβατη με τις εγγυήσεις του υπάρχοντος συστήματος ασύλου και το επίπεδο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχει κατακτηθεί εντός διεθνούς και ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου.

Δυστυχώς, οι χειρισμοί του Υπουργείου δείχνουν ότι κάθε φορά που οποιοδήποτε όργανο, παλιό ή νέο, δεν θα εναρμονίζεται με το στόχο των μαζικών επαναπροωθήσεων στην Τουρκία, τέτοιες τροπολογίες και μεταβιβάσεις αρμοδιοτήτων δεν θα είναι η εξαίρεση αλλά ο κανόνας.

Το παρόν κείμενο αντανακλά τις απόψεις των υπογραφόντων μελών των Επιτροπών του Π.Δ. 114/2010:

Αδάμου Ευθυμία, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Γιαννοπούλου Χρυσούλα, υποδεικνυόμενο μέλος της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Γούσης Κωνσταντίνος, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Ζαρκάδα Νατάσσα, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Κόμπλας Νικόλαος, υποδεικνυόμενο μέλος της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους

Πρόσφυγες

Κρηνίδη Κωνσταντίνα, υποδεικνυόμενο μέλος της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Μαυροπούλου Ειρήνη, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Ντελή Ειρήνη, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Παπαγεωργίου Αναστασία-Ασημίνα, υποδεικνυόμενο μέλος της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Παπαδάκη Μαρία, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Πατρή Μαρία, υποδεικνυόμενο μέλος της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Πραγκαστή Ζωή-Ελένη, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Προεστάκη Ζαφειρένια, υποδεικνυόμενο μέλος της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Ρεσσοπούλου Ερατώ, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Σβανά Χριστίνα, υποδεικνυόμενο μέλος της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Σκανδάλης Ορέστης, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Στεντούμη Ιωάννα, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Τσακιροπούλου Ευαγγελία, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.

Τσούκα Ερατώ, μέλος επιλεγμένο από τον κατάλογο της Ε.Ε.Δ.Α.